

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Наливайко Ігор Олегович, 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: у 2022 році закінчив Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого за спеціальністю «Право» та здобув ступінь вищої освіти «магістр», обіймає посаду старшого викладача кафедри публічного права Навчально-наукового інституту гуманітарних і соціальних наук Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Донецького державного університету внутрішніх справ, Міністерства внутрішніх справ України, Кропивницький, від 27 травня 2026 року № 233, у складі:

голови разової

спеціалізованої вченої ради:

Тетяна КОЛЕСНИК, доктор юридичних наук, професор, директор навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту, Донецький державний університет внутрішніх справ.

Рецензентів:

Микола КЛЕМПАРСЬКИЙ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін, Донецький державний університет внутрішніх справ;

Дар'я КІБЛИК, доктор філософії з права, доцент, доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України, Донецький державний університет внутрішніх справ.

Офіційних опонентів:

Ірина ГРИЦАЙ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії держави та права, Дніпровський державний університет внутрішніх справ;

Олександр ПЕРЕДЕРІЙ, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,

на засіданні 28 липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Ігорю НАЛИВАЙКУ на підставі публічного захисту дисертації «Соціальні стандарти та соціальні гарантії як об'єкти правового забезпечення: теоретико-правові аспекти» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Донецькому державному університеті внутрішніх справ, Міністерства внутрішніх справ України, Кропивницький.

Науковий керівник – Олена НАЗИМКО, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін, Донецький державний університет внутрішніх справ.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, в якому дотримано вимоги пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Зокрема, здійснено комплексний теоретико-правовий аналіз соціальних стандартів та соціальних гарантії як об'єктів правового забезпечення, розроблено авторської концепції їх розмежування і оцінки якості, а також обґрунтовано стратегічні напрями розвитку системи соціальних стандартів і гарантії в Україні з урахуванням європейського досвіду, вимог євроінтеграції і специфічних умов воєнного стану.

Так, уперше:

- обґрунтовано формування соціальних стандартів як трирівневий процес, що включає: 1) ціннісно-орієнтаційний рівень, на якому визначається соціальна мета і мінімально прийнятний рівень забезпечення принципу гідності; 2) нормативно-параметричний рівень, на якому встановлюються кількісні та якісні показники таких стандартів; 3) процедурно-гарантійний рівень, на якому закріплюються юридичні способи реалізації соціального стандарту, захисту та відновлення порушеного становища. Доведено, що в результаті своєї генези, соціальні стандарти і гарантії постають як самостійний об'єкт правового забезпечення, що можна розкрити через його внутрішню структуру, принципи та критерії якості;

- визначено поняття правової досяжності соціального стандарту як самостійної юридичної категорії. Правова досяжність соціального стандарту – це інтегральна характеристика стандарту, що відображає його здатність бути реалізованим конкретною особою у конкретних правовідносинах з публічною владою. Правова досяжність вимагає одночасної наявності чотирьох елементів: нормативної визначеності, процедурної здійсненості, ресурсної забезпеченості та захищеності.

- доведено, що на сучасному етапі в Україні наявні ризики звуження соціальних прав і свобод людини і громадянина саме на стадії правозастосування. Сучасний стан соціальної державної політики в Україні запропоновано оцінювати через категорію нормативної та інституційної цілісності. Основні проблеми соціальної державної політики в Україні проявляються у множинності несистематизованих нормативно-правових актів,

що не діють в єдності; розгалуженій системі суб'єктів забезпечення соціальної політики, яким бракує координації; недостатньому забезпеченню єдності правозастосовної практики, єдності процедур та однотипності підходів щодо ухвалення адміністративних рішень; зниженні якості соціальних стандартів та гарантій на етапі реалізації процедурних вимог у межах дискреції та послабленні механізмів контролю і оскарження. Вироблено етапи реформувати соціальної системи в умовах воєнного стану та запропоновані їх складові: 1) до завершення активної фази конфлікту; 2) у перші роки після завершення конфлікту; 3) у середньостроковій перспективі – досягти повноцінного розширення охоплення нестандартно зайнятих і сформувати розвинену мережу соціальних послуг відповідно до стандартів ЄС;

- виокремлено та обґрунтовано стратегічні напрями розвитку соціальних стандартів та соціальних гарантій в Україні: 1) кодифікація соціального законодавства; 2) реформи методології встановлення соціальних стандартів, що включатиме перегляд споживчого кошика з наближенням до стандартів ВООЗ, запровадження механізму автоматичної індексації прожиткового мінімуму, поступове наближення офіційного прожиткового мінімуму до фактичного з чіткими строковими зобов'язаннями, зафіксованими у законодавстві); 3) розширення категорій населення охоплених системою соціального захисту; 4) розвиток сервісного виміру соціальних гарантій; 5) подальша цифровізація соціальної сфери для підвищення реальної доступності соціальних гарантій; 6) пенсійна реформа і забезпечення довгострокової фінансової стійкості системи соціальних гарантій;

удосконалено:

- визначення поняття соціальних стандартів та соціальних гарантій як полісемантичних категорій, що функціонують у правовій доктрині, соціально-економічній теорії та публічному управлінні. Соціальний стандарт є нормативно закріпленим еталоном належного рівня задоволення потреб, що виконує функції оцінки та планування і може бути мінімальним або цільовим. Соціальна гарантія є юридично й організаційно закріпленим засобом, що забезпечує доступ до благ на рівні не нижче встановленого стандартом і робить цей рівень реально досяжним у правозастосуванні та бюджетуванні. Вироблені доктринальні моделі інтерпретації соціальних стандартів та гарантій: 1) еталонно-нормативна; 2) інституційно-процесуальна; 3) результативна; 4) правозахисна; 5) ресурсна;

- систематизацію нормативно-правової основи забезпечення соціальних стандартів та гарантій. Узгодженість системи джерел права у сфері забезпечення соціальних стандартів та гарантій має охоплювати ієрархічний, функціональний, фінансово-нормативний, темпоральний, інституційно-компетенційний та інтерпретаційний виміри. Доведено, що необхідною є систематизація, узгодження і гармонізація нормативно-правового забезпечення соціальних стандартів та гарантій. Обґрунтовано ухвалення Соціального кодексу України та Стратегії розвитку соціальних стандартів та соціальних гарантій в Україні на 2026-2031 рр.;

- положення про критерії класифікації та види соціальних гарантій, зокрема, їх класифіковано: за сферою суспільних відносин або предметом

(доходи населення, соціальне обслуговування, охорона здоров'я, освіта, житлово-комунальна сфера, транспортне обслуговування та зв'язок); за суб'єктним складом (загальні (універсальні) та спеціальні гарантії); за формою правового закріплення (закріплені в Конституції України; закріплені в інших законах України та підзаконних нормативно-правових актах; закріплені в міжнародних актах); за обсягом гарантій (базові і додаткові); за функціональним призначенням (гарантії реалізації, гарантії охорони і гарантії захисту); за джерелом походження (національні та міжнародно-правові гарантії); за темпоральним режимом дії (гарантії звичайного режиму і надзвичайні (кризові, воєнні) гарантії);

дістало подальшого розвитку:

- визначення поняття об'єкту соціальних гарантій як нормативно визначеного блага або якісної умови життя, на забезпечення якої спрямоване зобов'язання держави і, яке має бути доступне конкретній особі на рівні не нижче встановленого соціального стандарту, через юридично визначену процедуру і за рахунок передбачених джерел фінансування. Об'єкти соціальних гарантій класифіковано на види за наступними критеріями: за змістом (матеріальні (фінансові) і нематеріальні); за сферою соціального забезпечення (у сфері доходів і оплати праці, у сфері соціального страхування, у сфері соціальної допомоги, у сфері доступу до соціальних послуг); за колом осіб (універсальні і спеціальні); за джерелами фінансування (за рахунок державного бюджету, за рахунок місцевого бюджету) та ін. Обґрунтовано їх міжгалузевий характер та визначено ключові проблеми їх правового регулювання;

- визначення поняття суб'єкта соціальних гарантій як учасника соціально-правових відносин, наділеного спеціальною правосуб'єктністю, яка дозволяє йому реалізовувати право на соціальний захист (суб'єкт-отримувач) або виконувати обов'язки щодо надання такого захисту (суб'єкт-надавач). Персональних суб'єктів-отримувачів визначено як фізичних осіб, які реалізують право на соціальні гарантії. Їх розмежовано за критерієм доступу до універсальних або спеціальних гарантій. Обґрунтовано, що система суб'єктів-надавачів соціальних гарантій в Україні є розгалуженою і багаторівневою. Це структури, на які законом покладено обов'язок гарантувати соціальні права і свободи та реалізовувати соціальні гарантії. Вони виконують такі ключові функції, як нормотворча, організаційна, виконавча, контрольна та ін. Доведено необхідність забезпечення чіткого розмежування повноважень суб'єктів-надавачів соціальних гарантій; гарантування достатнього ресурсного забезпечення делегованих функцій органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення через; подальший розвиток залучення недержавних суб'єктів;

- положення про те, що сучасна європейська система соціальних стандартів і гарантій базується на принципах пропорційності; охоплення; здійсненності. Визначальною рисою сучасної європейської моделі є системний перехід від виплатної до сервісної логіки соціальної гарантії. Вона вимагає паралельного розвитку доступу до послуг, механізмів активного включення і сервісної інфраструктури. Визначено принципи адаптації європейського досвіду в Україні,

зокрема: функціональної відповідності, поступовість у поєднанні з своєчасністю та доказовість. Актуальними для України напрямами освоєння європейського досвіду сьогодні є: перегляд методології встановлення мінімальних стандартів за критерієм пропорційності; законодавче розширення охоплення соціальним захистом нестандартно зайнятих і самозайнятих осіб; розвиток довготривалого догляду як самостійного правового інституту; ратифікація механізму колективних скарг.

Дисертація виконана державною мовою та відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерством освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувач має 15 наукових публікацій за темою дисертації, з них 7 статей, у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, та 8 тез доповіді на науково-практичних конференціях:

1. Наливайко І. О. Правові основи соціальних гарантій для молоді у сферах освіти та працевлаштування в Україні. *Український політико-правовий дискурс*. 2024. № 5. С. 1-17.

2. Наливайко І. О. Еволюція соціальних стандартів та гарантій у правовій системі України: сучасні виклики та перспективи розвитку. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 5. С. 42-47.

3. Наливайко І. О. Ефективність правового регулювання соціальних стандартів та гарантій: проблеми та перспективи. *Наукові перспективи*. Серія: Право. 2023. № 7(37). С. 494-509.

4. Наливайко І. О. Теоретико-правова характеристика соціального захисту учасників бойових дій в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 179-186.

5. Наливайко І. О. Роль держави у забезпеченні соціальних стандартів та гарантій: теоретико-правові аспекти та світовий досвід. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2. С. 151-155.

6. Nalyvaiko, I. (2023). The role of constitutional norms in the formation of social standards: aspects of American, European and Ukrainian law. *Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, Special issue 1, 60-66.

7. Nalyvaiko, I. O. (2023). The influence of social standards and social guarantees on improving the quality of life of citizens: legal analysis and socio-economic consequences. *Philosophy, Economics and Law Review*, Special issue 3, 146-153.

У дискусії взяли участь голова та члени разової спеціалізованої вченої ради:

1. Тетяна КОЛЕСНИК, доктор юридичних наук, професор, директор навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту, Донецький державний університет внутрішніх справ, голова ради – виступ позитивний, без

зауважень.

2. Микола КЛЕМПАРСЬКИЙ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін, Донецький державний університет внутрішніх справ, рецензент – дав позитивну рецензію із зауваженнями:

1). На с. 175-176 дисертації Ви торкаєтесь досить цікавої проблематики – гендерного виміру стратегічного розвитку соціальних гарантій. Ви зауважуєте на наявній структурній нерівності чоловіків і жінок, що існує унаслідок розподілу неоплачуваної праці. Вами зауважена Директива ЄС 2019/1158 про баланс між роботою та сімейним життям, що орієнтована на вирівнювання цього дисбалансу через запровадження батьківських відпусток і права на гнучкий графік. На основі європейського досвіду Ви пропонуєте переорієнтацію від «довгих відпусток з мінімальними виплатами» до «коротших відпусток з адекватними виплатами і реальними стимулами для поділу відповідальності між батьками». Водночас потребує додаткової аргументації як в умовах воєнного стану має реалізовуватися такий підхід до гендерно чутливого конструювання соціальних гарантій?

2). У роботі Ви неодноразово наголошуєте на необхідності забезпечення процедурної передбачуваності (с. 79 дисертації), єдності адміністративної практики (с. 50, 57, 62 дисертації) та мінімізації дискреційного свавілля (с. 59, 66, 76, 86 дисертації). Водночас в дисертації прослідковується наскрізна теза про те, що соціальна сфера об'єктивно потребує широкої дискреції для врахування індивідуальних обставин особи, особливо в умовах воєнного стану. Уточніть, яким чином, на Вашу думку, можливо одночасно забезпечити індивідуалізацію соціального забезпечення і гарантувати однаковість правозастосування та уникати розширення дискреції?

3). У дисертації Ви обґрунтовуєте, що багатосекторність соціальної політики є джерелом потенційної фрагментарності через різні процедури, правила доказування та відмінності у правозастосуванні (с. 75 дисертації). Одночасно Ви обґрунтовуєте доцільність спеціальних правових режимів для окремих категорій осіб, зокрема ВПО, ветеранів війни тощо. Чи не виникає у такому разі протиріччя між досягненням уніфікованості процедур реалізації соціальних гарантій та необхідністю створення спеціалізованих режимів, які передбачають різницю процедур і критеріїв доступу?

4). У підрозділі 3.2. дисертації обґрунтовується необхідність переходу від «виплатної» до «сервісної» моделі соціальної держави, де ключову роль відіграють доступ до послуг та інституційний супровід. Водночас, українська система соціального захисту історично побудована навколо грошових виплат та інших матеріальних і нематеріальних пільг. Одночасне поєднання старої компенсаційної та європейської сервісної моделі може призвести до утворення принципово нової, гібридної моделі. Хотілося б почути Вашу думку з цього приводу, а також чи є ризик, що за такого поєднання жодна з моделей не буде достатньо реалізована?

5). Останнє питання стосується методології дослідження. Порівняльно-правовий метод застосовано Вами майже у кожному підрозділі дисертації для

зіставлення українського законодавства з правом ЄС та законодавством інших держав Європи. За якими критеріями здійснювався відбір держав для порівняння та яким чином враховувалась відмінність економічних, інституційних і воєнно-політичних умов України від умов держав-членів ЄС?

3. Дар'я КІБЛИК, доктор філософії з права, доцент, доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України, Донецький державний університет внутрішніх справ, рецензент – дала позитивну рецензію із зауваженнями:

1). На ст. 178 дисертації Ви зауважуєте, що запровадження обов'язкових стандартів якості соціальних послуг, прив'язаних до права особи на послугу, є важливим. Стандарт, що не включає якісної складової, є формальним стандартом. Реальний стандарт – це той, що дає особі можливість оскаржити не лише відмову у наданні послуги, а й її неналежну якість. Стандарти соціальних послуг згадані і на с. 98, 105 дисертації. Аргументуйте, які ж саме стандарти якості соціальних послуг Ви пропонуєте закріпити і яким має бути механізм їх закріплення, щоб уможливити їх судове гарантування?

2). Науковою новизною відзначається пропозиція розмежовувати соціальні стандарти як «міру належного» і соціальні гарантії як «механізм досягнення результату». Ця думка є цікавою, тому хотілося б уточнити декілька методологічних моментів. У практичній площині ці категорії не просто знаходяться у синергії, вони є взаємопов'язаними і взаємопроникаючими. Наприклад, порядок доступу до соціальної гарантії впливає на реальний зміст самого стандарту, а недостатність стандарту змінює функціональне призначення гарантії. Отож, таке теоретичне розмежування має переважно переконливий доктринальний характер, але залишається відкритим питання про його практичне застосування.

3). В дисертації Ви підтримуєте наскрізну ідею переходу від формального закріплення соціальних прав до концепції їх «соціальної здійсненності», де ключове значення мають доступність, охоплення, зручність, оперативність та ін. Водночас, значна частина запропонованих Вами напрямів імплементації європейського досвіду передбачає ускладнення системи через нові засоби моніторингу, координації, оцінювання та звітності. Чи, навпаки, не призведе імплементація апробованих у Європі підходів до зростання бюрократизації соціальної системи загалом?

4). У дисертації наголошується, що європейська соціальна модель орієнтується на охоплення всіх категорій осіб, які зазнають соціального ризику, незалежно від форми зайнятості. Однак паралельно підкреслюється важливість соціального діалогу, колективних договорів і страхових механізмів, які історично пов'язані саме з формальною зайнятістю. В останні роки активно розвиваються нові форми зайнятості, які тільки поступово отримують відповідну соціальну стандартизацію. Яким чином, на Вашу думку, можливо забезпечити баланс між традиційними підходами щодо соціального захисту працівників та об'єктивною необхідністю впровадження новаторських соціальних гарантій?

5). Враховуючи досить розгалужену систему соціального законодавства, велику кількість категорій осіб, які користуються соціальним захистом, цікавим було б почути Вашу думку щодо змістовних елементів та структури Соціального кодексу України.

4. Ірина ГРИЦАЙ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії держави та права, Дніпровський державний університет внутрішніх справ, опонент – дала позитивний відгук із зауваженнями:

1). У підрозділі 3.2 Вами запропоновано ухвалення Соціального кодексу України. Вами зауважено, що важливим є питання про форму кодифікації. Оптимальним варіантом, на Вашу думку, є не суцільна консолідація всіх актів в один документ, а рамкова кодифікація, тобто прийняття Соціального кодексу України як рамкового акту вищої юридичної сили у системі соціального законодавства. Галузеві ж закони і підзаконні НПА Ви пропонуєте залишити в тому форматі, в якому вони наразі існують, але з внесенням відповідних поправок. Виникає питання чи можливо взагалі за такого підходу досягти мети кодифікації соціального законодавства, а саме впорядкування його шляхом змістовної переробки, усунення суперечностей та створення єдиних, взаємопов'язаних, логічно структурованих положень.

2). Цікавою є авторська категорія правової досяжності соціального стандарту. Вами запропоноване відповідне поняття як інтегральної характеристики стандарту, що відображає його здатність бути реалізованим конкретною особою у конкретних правовідносинах з публічною владою. Крім того, правова досяжність вимагає одночасної наявності чотирьох елементів: нормативної визначеності, процедурної здійсненості, ресурсної забезпеченості та захищеності. Хотілося б уточнити декілька методологічних аспектів. Чи можна вважати наведений перелік елементів правової досяжності вичерпним, враховуючи наприклад, такий важливий аспект реальності соціальних стандартів, як інституційне забезпечення? Як відсутність одного з елементів буде впливати на правову досяжність соціального стандарту, чи можливі певні компенсаторні механізми?

3). В роботі Вами неодноразово було акцентовано на значенні практики ЄСПЛ для формування, реалізації та розвитку соціальних стандартів та гарантій. Ви зауважили, що практика ЄСПЛ істотно впливає на застосування соціального законодавства і на судовий контроль за адміністративними рішеннями. Вами проаналізовані ключові рішення ЄСПЛ, ухвалені проти України, зокрема «Пічкур проти України» та «Бурмич та інші проти України». Однак, хотілося б побачити у роботі більш широкий аналіз ухвалених рішень ЄСПЛ стосовно предмету Вашого дослідження, зокрема і проти інших держав Європи. Важливо зупинитись на обґрунтуванні цього питання.

4). Вами запропоноване ухвалення урядової Стратегії розвитку соціальних стандартів та соціальних гарантій в Україні на 2026-2031 рр. В ній Ви пропонуєте закріпити стратегічні напрями розвитку соціальних стандартів та соціальних гарантій в Україні, викладені у підрозділі 3.2. Це цікава та актуальна пропозиція, однак в дисертації не деталізовано, які саме принципи Стратегії та операційні цілі Вами пропонуються.

5). В дисертації досить чітко прослідковується актуалізація автором європейського підходу до конструювання соціальної політики. Компаративний аналіз в тій, чи іншій мірі присутній у кожному підрозділі дисертації. Підтверджує це й те, що у списку використаних джерел більше 10% англомовних праць, велика кількість нормативно-правових актів ЄС. У зв'язку з цим хотілося б почути наступне авторське уточнення. На с. 53 дисертації зауважено, що соціальні стандарти в сучасній правовій системі України перебувають у постійному синергетичному зв'язку з міжнародними та регіональними правовими рамками соціальної політики. Осмислення процесу формування соціальних стандартів в Україні неодмінно потребує включення порівняльно-правового методу, а імплементація міжнародного досвіду має орієнтуватися на еталонні підходи. Однак цікавить на скільки взагалі релевантно імплементувати еталонні європейські підходи, в Україні, де вже п'ятий рік триває війна, що обумовила відповідну фінансово-економічну обстановку. В якому обсязі можливо запозичити європейські еталонні підходи?

5. Олександр ПЕРЕДЕРІЙ, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, опонент – дав позитивний відгук із зауваженнями:

1). На с. 88 дисертації Ви зауважуєте, що воєнний стан створює ситуацію, коли стабільність соціального забезпечення поступається оперативності, але межа між допустимою адаптацією і динамізмом має залишатися юридично гарантованою. На с. 81 дисертації Ви зауважуєте, що воєнний стан соціальну державність не скасовує. Але, він зміщує її у площину структурних обмежень, де центральним стає вже не тільки зміст стандартів, а й юридична керованість, контрольованість та передбачуваність гарантій. Уточніть, яким чином Ви пропонуєте в такому разі забезпечувати юридичну гарантованість, передбачуваність соціального забезпечення, дотримати межі між допустимою адаптацією та динамізмом, якщо обставини воєнного стану передбачають підвищену гнучкість і швидкість прийняття рішень.

2). Пропозиція ухвалення Соціального кодексу України видається слушною, однак хотілося б почути Вашу позицію стосовно його потенційної структури. Крім того, враховуючи, що зараз активно обговорюється кодифікація законодавства з питань ветеранської політики (наприклад, зареєстровано проєкт Кодексу про захист державності, незалежності та статус захисників держави № 14265 від 28.11.2025), як Ви пропонуєте відобразити в Соціальному кодексі соціальні гарантії для військовослужбовців та ветеранів війни.

3). Вами зроблено висновок, що принципами адаптації європейського досвіду в Україні є: принцип функціональної відповідності, поступовість у поєднанні з своєчасністю та доказовість. На с. 159 дисертації Ви зауважили, що запозичення апробованих практик має бути вибіркоким і усвідомленим. На с. 167 дисертації Ви узагальнюєте наскрізну рису сучасного європейського підходу: соціальні стандарти розглядаються не як статичні, а як динамічні правові конструкти, що підлягають регулярному перегляду. Загалом, у розділі 3.1. дисертації Ви всебічно застосовуєте порівняльно-правовий метод, аналізуючи

відмінність Українських реалій від реалій інших держав Європи, отож враховуєте національний контекст. У зв'язку з наведеним, уточніть місце принципів обґрунтованості, доцільності, врахування динамізму соціальних гарантій, врахування національного контексту у системі принципів адаптації європейського досвіду в Україні.

4). На с. 82 дисертації Вами зазначено, що багатовекторність соціальної політики породжує різні правила доступу, відмінні доказові стандарти і неуніфіковану адміністративну практику у різних сегментах соціальної сфери. Це і створює ризик фрагментарності, що у правовому вимірі виражається не просто у несистемному правовому регулюванні, а у ймовірності нерівного доступу до соціального захисту. Однак, саме диференційований підхід до забезпечення соціальної допомоги є запорукою її персоніфікації, та елементом індивідуалізації соціальної політики загалом. Отже, чи можливо розмежувати допустиму диференціацію (як елемент індивідуалізації соціальної політики) і фрагментарність, що породжує нерівність доступу?

5). В дисертації декілька раз наголошено, що органи місцевого самоврядування як суб'єкти-надавачі соціального забезпечення займають особливе місце у системі і заслуговують окремої уваги. На с. 131 дисертації зазначено, що необхідне розмежування повноважень, гарантування ресурсного забезпечення делегованих функцій органів місцевого самоврядування через формульний підхід до міжбюджетних трансфертів. Однак, виникає питання щодо інституційної спроможності органів місцевого самоврядування реалізувати відповідну діяльність. Зауважте, яким стандартам вона має бути підпорядкована?

Результати відкритого голосування: «за» п'ять членів ради,
«проти» немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ігорю НАЛИВАЙКУ ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

**Голова разової
спеціалізованої вченої ради**

Тетяна КОЛЕСНІК